

Rainer Maria Rilke
DUA SAATLERİ KİTABI

*Rainer Maria Rilke'nin
YKY'deki kitapları:*

Dua Saatleri Kitabı (2008)
Orpheus'a Soneler (2009)

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Rainer Maria Rilke

DUA SAATLERİ
KİTABI

Almancadan çeviren
Yüksel Özoğuz

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2705
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 67

Dua Saatleri Kitabı / Rainer Maria Rilke
Özgün adı: Das Stundenbuch
Çeviren: Yüksel Özoğuz

Kitap editörü: Barış Tut
Düzeltili: Güven Turan

Kapak tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

Çeviriye temel alınan baskı: Die Gedichte, Rainer Maria Rilke, Insel Verlag, 1999

1. baskı: İstanbul, Mayıs 2008
4. baskı: İstanbul, Mart 2017
ISBN 978-975-08-1425-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz / Şara Sayın • 7

Giriş • 9

Rilke'nin Yaşamından Kesitler • 15

DUA SAATLERİ KİTABI

Birinci Kitap

Rahip Hayatına Dair • 23

İkinci Kitap

Hacılığa Dair • 83

Üçüncü Kitap

Yoksulluk ve Ölüme Dair • 123

ÖNSÖZ

Kayıp giderken o an, dokununca bana
parlak, madeni bir vuruşla:
Titrer duyularım. Duyumsarım: Muktedirim –
tüm boyutlarıyla günü yakalamaya.

Yüksel Özoğuz'un çevirdiği elimizdeki kitap Rilke'nin *Stundenbuch* adlı yapıtının bir bütün olarak Türkçe'ye ilk çevirisi. Gerçi Türk okuru bu kitabın içerdiği bazı şiirlerle A. Turan Oflazoğlunun 1976'da *Seçilmiş Şiirler* (Adam Yayınevi) ve 1994'te Ahmet Cemal'in *Rilke* (Kavram Yayınları) adlı seçkileriyle tanışmıştır.

Ancak bu çevirilerin Türk okurunda uyandırdığı merak ve ilgi uzun bir süredir yeni şiir çevirileriyle yeterince beslenememiştir.

Dua Saatleri Kitabı adıyla Türkçe'ye çevrilen bu şiir kitabını Rilke yaşamında dönüm noktası diye nitelenen Rusya seyahatinden hemen sonra, 1898'de, yirmi üç yaşındayken yazmaya başlar, kitap 1905'te yayımlanır. Rilke Rusya'nın uçsuz bucaksız doğasının ve sade insanların kendisini değiştirdiğini, orada varlığın onu özgürlüğe kavuşturan başka boyutlarını yakaladığını söyler.

Stundenbuch Almanca'da Ortaçağ'da oldukça yaygın olan dua kitaplarına verilen addır. Ünlü ressamların resimleriyle süslenen bu kitaplar giderek soylu kişilerin huzura kavuşmak için sık sık başvurdukları kitaplara dönüşür. Rilke'nin elimizdeki şiir kitabı da bir tür dua kitabıdır. Lirik Ben'in, bir rahibin, Tanrı arayışını, dualarını, sorularını, çelişkilerini anlatır.

"Rahip Hayatına Dair", "Hacılığa Dair" ve "Yoksulluk ve Ölüme Dair" adlarını taşıyan üç bölümden oluşan bu kitabı yazarın kendisinin "tek bir şiir", şiirlerin her birini ise birer "şarkı" olarak değerlendirdiği bilinir.

Daha başlangıçta kitabın taşıdığı ad, içeriğinin Tanrı ile ilişkili olduğunu vurgular.

Ancak, Rilke'nin aradığı Tanrı Hıristiyanların tanrısı değildir. Gerçekleştirilmesi gereken ortak bir etik anlayışı sunmadığı gibi, yaşamdan sonra bir hayat da vaat etmez. Rilke'nin Tanrısı Nietzsche ve romantizm geleneğinin, Rilke'yle çağdaş Kafka, Freud, Musil, Gustav Mahler ve daha pek çok ismin de yapıtlarına yansıttıkları bir değişimin, Avrupa kültüründeki çöküş olgusunun dışında düşünülemez.

Genç Rilke Tanrı'nın böylesine uzakta, gerçekliğin ötesinde, erişilmez bir yerde oluşundan yakını; onu gerçeklikte, nesnelere ve kendi içinde, öznedeki arar. Arayıştaki amacının ise ona erişmek ya da onu tanımlamak değil, sadece onu ya da ona giden yolları aramak olduğunu söyler. *Dua Saatleri Kitabı*'nda bu içkin yaşantı yansıtılır.

Ancak, bu yaşantının içerdiği yoğunluğun Rilke'nin daha sonraki yıllarda sonelerinde uyguladığı gibi klasik, kapalı, biçimsel sınırlar içeren bir anlayışla dile getirilmesi olanaksızdır. Rilke bu yaşantıyı bir yandan imge, ritim ve melodiyle yoğrulmuş bir dil, öte yandan alışılmış her tür biçim sınırlarını aşan açık biçim aracılığıyla somutlaştırır. İmgeler ve melodi öngörülen dize biçimini sürekli zorlar ve aşar, bu aşış ise kafiye düzenini etkiler, hatta kıt'aların yapısını ve uzunluğunu her seferinde yeniden belirler. Alışılmış kalıplar yıkılır. Şiirde sürekli değişen bir kafiye düzenine ve dize sayısı sürekli değişen kıt'lara rastlarız.

İmge ve ses yüklü bu arayış şiirini Türkçe'ye çevirirken Yücel Özoğuz'un yazarın ne söylediği kadar nasıl söylediğine büyük özen göstermiş olduğu görülmekte. Özoğuz Rilke'nin uzun soluklu dizelerinin oluşturduğu gerilimi, dilin duygu yoğunluğunu ve tınısını Türkçe'de duyumsatır okura. Sözün anlam boyutunu, gene sözle oluşan görsellikten ve melodiden ayırmadan, oluşturdukları bütünlükten ödün vermeden aktarmayı amaçlayan bir çeviri anlayışıyla yaklaşır şiire.

Dua Saatleri Kitabı, Rilke'yi çok geniş çevrelerde ünlü kılan bu ilk uzun şiir, nesnelere, varlığın özüne yönelik bir arayış şiiriydi. Şiiri işitsel niteliği nedeniyle şarkı diye niteleyen ozan, ilerdeki yıllarda "Şiir varlığın kendisidir" diyecektir.

GİRİŞ

“Dieser grosse Lyriker hat nichts gemacht, als dass er das deutsche Gedicht zum erstmal vollkommen gemacht hat... er war in gewissem Sinn der religiöseste Dichter seit Novalis, aber ich bin mir nicht sicher, ob er überhaupt Religion hatte.”

Robert Musil

“Bu büyük şair, Alman Şiiri’ni ilk kez mükemmel yapmaktan başka bir şey yapmadı... o bir anlamda Novalis’ten bu yana en dindar şairdi, ama onun bir dini olduğuna emin değilim.”

Robert Musil

Robert Musil’in, bu önemli Avusturyalı yazarın sözleri ile başlamak istedim. Çünkü onun Rilke için söylediği bu sözler *Stundenbuch*, *Dua Saatleri Kitabı* için de son derece yerinde bir tanımlamadır. Rilke Alman Şiiri’ni doruklara taşımış bir şairdir; Almanca’nın sınırlarını zorlamış, ona yeni olanaklar sunmuş, şiir dilini müziğe dönüştürmüş bir şairdir. Yine Avusturyalı bir yazar olan Stefan Zweig, Rilke’nin ölümünden sonra yaptığı veda konuşmasında şöyle der: “Bir müzikle geldi Rilke, müziği gidişinden sonra da kalacak.” Benim için ise Rilke, şiirlerini okuduğum zaman, dildeki ustalığına, ifade gücüne hayran olduğum, insan ruhunun derinliklerine inme yeteneğine şaşırdığım ve her seferinde, “İyi ki Almanca biliyorum” dediğim şairdir.

Rilke Alman dilini kullanmıştır, hiç şüphesiz Alman Edebiyatı'nın ve Kültürü'nün değerleri ile beslenmiştir (Alman Romanizmi), ama bilindiği gibi, bir Alman şair değildir. 1875 yılında Prag'da doğan Rilke, Prag o zamanlar Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun toprakları içinde olduğu için, bir Avusturyalı şair sayılabilir, ama o bunu da aşmış, sanatı ile gerçek bir Avrupalı şair niteliğine kavuşmuştur. Bunu hayat hikâyesine baktığımız zaman da görebiliriz. Önce Avrupa'nın en doğusuna gitmiş, iki Rusya seyahati yapmış, daha sonra en batısına Fransa'ya uzanmış, bir süre Paris'te Rodin'in yanında yaşamış, hatta Fransızca şiirler yazmış, durmadan Avrupa içinde yer değiştirmiş, sürekli gidip gelmelerle Almanya, İtalya ve İsviçre'de yaşamış ve sonunda da İsviçre'de 1926 yılında hayata gözlerini yummuştur.

Rilke, çocukluğunu ve ilk gençlik yıllarını, Doğu Avrupa Kültürü'ne, Slav Kültürü'ne açık, kozmopolit bir kent olan Prag'da geçirir. İlk gençlik şiirleri hep bu kente adanmıştır. Bu ilk şiirler fazlaca önemsenmezler, çünkü yeni bir soluk, yeni bir bakış açısı getirmezler. *Dua Saatleri Kitabı* işte bu yeniliği getiren, Rilke'yi birdenbire büyük şair konumuna yükselten kitaptır; 1905 yılının Noel'inde yayımlanması ile birlikte, bir olay kitap olmuş, Rilke'yi ise elit tabakanın gözbebeği durumuna getirmiştir.

Bu elit sınıfın, aynı zamanda da soylu ve zengin sınıfın, ilgisini üstüne çeken Rilke, bu insanlarla olan ilişkilerini yine kendi istediği gibi düzenlemeyi bilmiştir çünkü beş parasız da olsa kendisini hep onlardan biri gibi görmüş ve öyle de davranmıştır. Onların kendisine sunduğu olanaklardan faydalanmış ama kendisi için, bir anlamda sanatı için, gerekli olan yalnızlığını korumasını hep bilmiş, kendisine sunulan villa ve şatolarda, kışın kullanılmayan bu boş evlerde, yalnız yaşayabilme olanağını kullanmıştır. Rilke kendi ailesinin, küçük burjuva olarak tanımlanabilecek kültürünü ve olanaklarını da yine kendi iç dünyasının gücü ile aşmıştır. Hiç şüphesiz bu konuda ona, ailesinin köklerinin çok eski soylu bir aileye dayandığı söylencesine olan sarsılmaz inancı da yardımcı olur. Aynı şekilde, gerek ailesinden, gerekse küçük yaşta gönderildiği askeri okuldan almış olduğu koyu Katolik eğitimi de henüz gençlik yıllarından başlamak üzere sorgulayacak ve aşacaktır. Sınırları

aşma konusunda bir uzman olan Rilke için, sosyal hayatın getirdiği sınırlamalar ve kurallar aslında pek bir önem taşımaz. Rilke evlenmiş ama normal bir birliktelik yaşamamış, hiçbir zaman bir aile babası kimliğine sahip olmamıştır. Her türlü sahiplenme duygusundan uzak durmuş, hiçbir zaman bir ülkeye, bir kişiye, bir eve, bir eşyaya bağlanmamış kendisine ait değil bir evi, bir masası, bir sandalyesi bile olmamıştır. Özgürlüğü en son noktada yaşamış bir insandır. Bağlı kaldığı, sadık kaldığı ve her şeyin üstünde tuttuğu tek değer “sanat”tır.

Dua Saatleri Kitabı şairin o zamanlar âşık olduğu Lou Andreas-Salome ile birlikte gerçekleştirdiği ilk Rusya seyahatinden (1899) hemen sonra yazılmıştır. Rilke Rusya’nın sonsuz steplerinden olduğu kadar, naif, sevecen, yoksul ve inançlı halkından da etkilenmiştir. Rilke’nin, bir yandan içinde Salome’ye karşı duyduğu aşk ve bunun yarattığı coşku, öte yandan çevresinde gördüklerinden kaynaklanan büyülenme derecesindeki etkilenme, onun kendi içindeki bir sınırı, ilk şiirlerinin gelip dayandığı sınırı, aşmasına yol açmış, içindeki coşkuyu dile aktarabilmesine ve böylece kendi dilini, “Rilke dilini” yaratmasına olanak tanımıştır. Bu etkilenmenin en güzel yansımaları ise şiirlerin yazılış biçiminde görebiliriz: Başlığı olmayan, birinin bittiği yerde diğersinin başladığı, tamamen serbest biçimde yazılmış, kafiyesi ve müthiş bir iç müziği olan bu şiirler okuyucuda bozkırlardaki rüzgârları ve dalgalanmaları ve onun verdiği sonsuzluk duygusunu yaşatır.

19. yüzyıl sonu yalnızca Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun çöküşünün değil, aynı zamanda büyük bir değişim ve dönüşümün yaşandığı dönemdir. Teknik alanda birbiri ardına gelen ilerlemelerin bir sonucu olan Endüstri Devrimi’nin başlattığı büyük bir değişim ve dönüşümdür bu. Rönesans’tan başlamak üzere, sırasıyla Barok, Aydınlanma, Klasik ve Romantik dönemlerle doruk noktasına erişmiş bir Avrupa Kültür ve Edebiyatı’nın elde ettiği değerlerin teker teker yitirildiği bir dönemdir. Yitirilen ya da kaybolan nedir? Hümanist düşüncelerden, ahlaki değerlerden de önce ‘transendent’ (aşkın) dünyanın yok oluşudur bu. Ve bunu Nietzsche o ünlü sözüyle (“Gott ist Tod”, “Tanrı öldü”) en kısa ve en açık biçimiyle belirtmiştir. Böylece insanın bu dünyadaki yerini

ve anlamını sorgulayan, başka bir deyişle, insanın varoluşunu sorgulayan bir süreç de başlamış olur. İşte *Dua Saatleri Kitabı* da tam da bu noktada ortaya çıkar ve bu sorgulamaya katılır. Kitap boyunca İnsan-Tanrı, Hayat-Ölüm ilişkisi irdelenir. Şiirlerin tümünde 'sen' diye hitap edilen kişi Tanrı'dır, Rilke O'na sorular yönelir, cevap vermesi için yalvarır, bunaldığı zaman da küstahça hesap sorar. Aslında insan varoluşunun sorgulanması bu kitapla bitmez ancak başlar ve tüm sanat hayatı boyunca da devam eder.

Bir yüzyılın sona erdiği, başka bir yüzyılın başladığı, bir dönemin değerlerinin yok olmaya yüz tuttuğu ve başka bir dönemin değerlerinin yeşermeye başladığı bu döneme Alman Edebiyat Tarihi'nde "Jahrhundertswende" (yüzyıldönümü) adı verilir. Bu dönem eski, yeni, birbirinden çok farklı, hatta karşıt değerlerin yan yana ve iç içe olduğu, birbiriyle çarpıştığı, edebiyat tarihinin hiç şüphesiz en ilginç dönemidir. Bir yanda 19. yüzyıla has realist ve naturalist akımlar, öte yanda geçmişe duyulan özlem ve onun yeşerttiği "l'art pour l'art" (sanat sanat içindir) görüşü ve giderek modern dünyanın gelişini gösteren yeni oluşumlar.

Endüstri Devrimi ve onun bir yansıması olarak sanat ve edebiyat alanında ortaya çıkan Naturalist akım, işçi sınıfının ortaya çıkışı ile birlikte, bireyi bir nesne durumuna indirgerken, sanatı da yüce bir amaç olmaktan çıkarmış, yalnızca sosyal konuları düzenleyen bir araç durumuna sokmuştur. Bu duruma çok geçmeden yeni bir akımla Neoromantizm akımı ile karşı çıkılır. Neoromantizm geçmişe, Klasik ve özellikle de Romantik döneme, onun değerlerine duyulan bir özlemin ve geleceğe yönelik bir arayışın sonucudur: Bireye ve sanata kaybettiği değerleri, yüce ve tanrısal değerleri yeniden kazandırmak amacını güder. "Sanat sanat içindir" görüşü de pek tabii ki bu akım içinde yer alır. Fransızlar bu akıma Sembolizm adını verirler ve son derece önemli, Verlaine, Baudlaire, Mallarmé ve Rimbaud gibi 20. yüzyılın sanatını da etkileyecek şairleri bu akım içinde yer alır. Fransa'ya komşu Almanya'da Stefan George, Fransa'dan gelen bu güçlü rüzgârın, bu yeni akımın etkisinde kalırken, Avusturya'da Hugo von Hofmannsthal ve Rainer Maria Rilke, her ne kadar "L'art pour l'art" düşüncesine bağlı olsalar da, Alman Romantizmi'ne daha yakın

düşen Neoromantizm akımı içinde yer alır ve daha özel bir yol izlerler. Öte yandan yalnızca gözle görülen gerçekleri, dış gerçekleri algılayan, yalnızca onları önemli sayan naturalist bakış açısı gitgide yetersiz kalmaya başlayacaktır. İç gerçekler, insan ruhunun sonsuz derinlikleri keşfedilmeyi beklemektedir. Freud ve arkadaşları “psikanaliz”, “bilinçaltı” gibi kavramlarla yeni bir çıkır açacak ve 20. yüzyılda kendilerinden çokca söz ettireceklerdir.

Rilke'nin şiirlerinin tümünü göz önünde bulundurursak *Dua Saatleri Kitabı* hiç kuşkusuz en lirik olanıdır, çünkü şair henüz yirmili yaşlarındadır, coşku doludur ve insan ruhunun derinlikleri o zamana değin hiç yapılmadığı ölçüde gözlemlenir ve dile getirilir. Bir sonraki kitabı *Buch der Bilder* (1902-1906), *Resimler Kitabı* bir geçiş dönemi eseridir. Daha sonraki yıllarda, Fransa döneminde yazılan *Neue Gedichte* (1907-1908), *Yeni Şiirler*'de kurgu ve kompozisyon, lirizm kadar, bazen daha da fazla önem kazanır. Şair bakışlarını bu kez dış dünyaya, nesnelere yöneltir ama amacı onları yalnızca dıştan görüp anlatmak değil onların özünü kavramak ve göstermektir. Hep şairin vasiyeti diye adlandırılan *Duineser Elegien*, *Duino Ağıtları* ise son derece sancılı bir yaratılış sürecine sahiptir. 1912 yılında yazılmaya başlanan ağıtlar ancak 1922 yılında tamamlanır. Bir kriz döneminin eseridir. Şair, hayatın anlamı olarak gördüğü sanattan olduğu kadar, kendi sanatçı kişiliğinden de kuşku duymaktadır: Bu kuşkuyu aşabilmek on yılını alır. Bu yılların, öncesi ve sonrası ile Birinci Dünya Savaşı'nın (1914-1918) yaşandığı yıllar olduğu hatırlanırsa, Rilke'nin ruhunda kopan fırtınaları anlamak daha kolay olacaktır. *Ağıtlar*, hayatın ve tabii ki sanatın anlamını sorgulayan, yoğun biçimde felsefe ağırlıklı bir yapıttır. *Die Sonette an Orpheus* (1922), *Orpheus'a Soneler* ise aynı yıl, hemen *Ağıtlar*'ın ardından yazılmasına karşılık çok farklı özellikler gösterir: Sanatın baş tacı edildiği, hayatın tüm acılarına rağmen onaylandığı hatta yüceltildiği, Rilke'ye ait tüm üslup özelliklerinin bir arada olduğu gerçek bir son eserdir.

Yazımızın başında yer alan Robert Musil'in sözlerini yeniden hatırlatırsak, onun sözünü ettiği dindarlık nasıl bir dindarlık olabilir? Her türlü sınırlamaya ve kalıplara karşı olan Rilke bu konuda da tüm normları sorgular, Tanrı'yı klişeleri aşarak hayatın içinde

nesnelerin, varlıkların özünde arar ve bunu yaparken de ruhunun derinliklerinde en dindar insandan da daha dindar kalabilir. Günümüzde, tüm dünyada dinlerin çatışmasından söz edilmektedir. Anlaşmazlıkların, ayrımcılığın hatta savaşların gelip bu noktada düğümlendiği görülür. İşte tam da bu yüzden bir kez daha Rilke'nin sesini duymak, söylediklerine kulak vermek herkese iyi gelir diye düşünüyorum.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Alman Filolojisi öğretim üyesi olarak yıllarca verdiğim edebiyat dersleri arasında Rilke seminerlerinin (yüksek lisans) yeri hep bir başka olmuştur. Rilke'nin şiirlerindeki Almanca'nın güzelliğini ve o son derece kendine özgü düşüncelerini ve bakış açısını öğrencilerle paylaşmak, bana hep olağanüstü bir serüven duygusu vermiş ve bende bunları daha çok insanla paylaşmak arzusunu uyandırmıştır.

Stundenbuch, Dua Saatleri Kitabı'ndan yaptığım ilk çeviri denemeleri, yıllar öncesine dayanır. Şiirlerin hepsini çevirmek fikri, bir yandan çok çekicidir ama Rilke'nin olağanüstü güzellikteki dili karşısında korkuya kapılmamak pek de mümkün değildir. Bir de hastalık ve ölüm gibi, hayatın zorlukları ile baş etmek gerekince, uzunca bir süre bu tasarı gündemimden düşmüştü.

Bugün, bir hayali, gecikme ile de olsa, gerçekleştirebilmiş olmanın, korkumu yenip şiirlerin tümünü Türk okuruna Türkçe olarak aktarabilmiş olmanın mutluluğunu yaşıyorum.

Aralık 2006
Yüksel Özoğuz

RILKE'NİN YAŞAMINDAN KESİTLER

- 1875 4 Aralık günü Rainer Maria Rilke Prag'da doğdu. Asıl adı René Karl Wilhelm Johann Joseph Maria Rilke'di. Babası demiryolu müfettişi (eski asker) 1838 Bohemya doğumlu Joseph Rilke, annesi ise 1851 Prag doğumlu Sophie Entz.
- 1884 Annesi babası ayrılan Rilke annesinin yanında kalır. Prag'da ilkokula gitmektedir.
- 1886 St. Pölten'deki Askeri Lise'ye başlar. Rilke isteği dışında gönderildiği bu okuldan beş yıl sonra sağlık nedenleri ile ayrılır. İlk şiirlerini burada yazmaya başlar.
- 1891 Avusturya'nın Linz şehrindeki Ticaret Akademisi'ne yazılır.
- 1892 Prag'da özel ders alarak lise bitirme sınavlarına hazırlanır.
- 1894 İlk şiir kitabı *Leben und Lieder* yayımlanır.
- 1895 Lise bitirme sınavlarını (Abitur) takdir alarak başarır. Prag Üniversitesi'nde sanat tarihi, edebiyat tarihi ve felsefe derslerine kaydolar. Daha sonra ilk şiir kitabı kabul edeceği *Larenopfer* yayımlanır.
- 1896 Prag Üniversitesi'nde bölüm değişikliği yapar; Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne geçer. Üniversite eğitimi için Almanya'ya Münih Üniversitesi'ne gelen Rilke yeniden sanat tarihi ve estetik derslerine devam eder.
- 1897 Kendisinden on dört yaş büyük ve bir orientalistle evli olan Rus asıllı Lou Andreas-Salome ile tanışır. Ekim ayında Berlin'e giden Salome'nin peşinden Berlin'e gider

- (ilk büyük aşkı). Şiir kitabı *Traumgekrönt* yayımlanır. Prag'da *Im Frühfrost* sahneye koyulur. Salome Rilke'ye önadını René yerine Rainer olarak kullanmasını önerir.
- 1898 Berlin'de adres değişikliği: Schmargendorf. Aralık ayı sonuna kadar Kuzey Almanya'da Bremen ve sanatçı köyü Worpswede'de kalır. *Florenzer Tagebuch'u* yazar. *Schmar-gendofer Tagebuch'a* başlar. "Advent" ve başka yazıları yayımlanır.
- 1899 Rilke Salome'yle birlikte ilk Rusya seyahatini gerçekleştirir (Nisan-Haziran). *Stundenbuch'un* ilk bölümü yazar. *Mir zur Feier* adlı şiir kitabı yayımlanır.
- 1900 Lou Andreas-Salome ile birlikte ikinci Rusya seyahatini yapar (Mayıs-Ağustos). Heinrich Vogeler'in davetini kabul ederek Worpswede'ye gider. *Worpsweder Tagebuch'a* başlar. *Vom lieben Gott und Andres* yayımlanır.
- 1901 Münih, Arco, Riva ve Prag'a seyahatler. Ressam Paula Modersohn-Becker'in arkadaşı heykeltıraş Clara Westhoff (1878-1954) ile Bremen'de evlenir. Yeni evliler Bremen yakınlarındaki Westerwede'de yaşamaya başlar. *Stundenbuch'un* ikinci bölümünü yazar (Eylül). 12 Aralık'ta kızları Ruth (1901-1972) dünyaya gelir.
- 1902 Ağustos ayının sonuna kadar karısı ve kızı ile Westerwede'de yaşar. Daha sonra evlilik bozulur, dokuz aylık kızı annesinin yanında kalır. Para kazanmak için önemli kişilerle ilgili monografiler yazma kararı alır.
- 1903 Paris seyahati ve August Rodin (1840-1917) ile tanışma. *Das taegliche Leben* ve *Buch der Bilder* yayımlanır.
- 1903 İtalya seyahati (Roma,Venedik,Viareggio) sonrasında Fransa'ya döner. Viareggio'da *Stundenbuch'un* üçüncü bölümünü tamamlar. *Worpsweder Tagebuch* yayımlanır. Rodin üzerine yazdığı ilk monografi yayımlanır.
- 1904 Haziran'a kadar Roma'da, daha sonra altı ay boyunca Danimarka ve İsveç'te yaşar. *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge* adlı romanını yazmaya başlar. "Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke"nin ikinci yazılımı yayımlanır.

- 1905 Insel-Verlag'ın kurucusu, yayıncı Anton Kippenberg'le tanışması ve yıllar süren büyük bir dostluğun başlangıcı. *Stundenbuch* yayımlanır ve olay kitap olur. Almanya'da çeşitli seyahat ve konferanslar. Eylül ve Ekim aylarında Rodin'in yanında Meudon'da (Fransa) kalır.
- 1906 Rodin'n yanındadır. Babasının 14.03.1906'da ölümü ve Prag seyahati. Almanya'da çeşitli konferanslar verir; Mayıs ayından sonra Paris'te ev tutar. *Das Buch der Bilder* öylesine büyük bir başarı kazanır ki ikinci baskısı yapılır. *Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke* ilk kez kitap olarak yayımlanır.
- 1907 Rilke Paris'te yaşar, konferansları için çeşitli seyahatler yapar. Mayıs ayını Capri, Napoli ve Roma'da geçirir. Kasım ayında Venedik'tedir. *Neue Gedichte* Aralık ayında yayımlanır.
- 1908 Şubat sonundan Nisan ortasına kadar Rilke yeniden Capri'dedir. Kasım'da genç yaşta ölen ressam Paula Modersohn-Becker için ve dostu Kont von Kalckreuth için birer "Requiem" (ağıt şiir) yazar; bu şiirler *Der Neuen Gedichte*'nin son bölümünde yer alır.
- 1909 Rilke Paris'te yaşar ve Prenses Marie von Turn und Taxis-Hohenlohe ile tanışır; o da Rilke'nin dostu ve koruyucusu olacaktır.
- 1910 Rilke Prenses M.v.T.T-Hohenlohe'nin davetini kabul eder ve Duino Şatosu'na gider. Yılın sonuna doğru Cezayir ve Tunus seyahatleri. Tek romanı olan, *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge* yayımlanır.
- 1911 Rilke Paris'te yaşar ama sürekli seyahat eder: Napoli, Kahire, Nil gezisi, Venedik, Prag, Leipzig, Weimar, Berlin, Münih, Bologna. Rilke Ekim'den itibaren 1912 Mayıs ayına kadar Duino şatosunda yaşar.
- 1912 Ocak ayının sonunda *Duineser Elegien*'in ilk iki ağıtı yazılır. Venedik'te Eleonore Duse ile tanışır ve Mayıs ayından Eylül ortalarına kadar Venedik'te kalır. Sonra yine Duino'ya gider. İspanya seyahati (Toledo, Cordoba, Sevilla). Çeviri çalışmaları.

- 1913 Paris'te yeni adres: Rue Champagne Premiere. Almanya içinde çeşitli seyahatler. Ekim'den sonra yeniden Paris. Duino Şatosu'nda yazmış olduğu *Marienleben* yayımlanır.
- 1914 Nisan ve Mayıs Duino Şatosu. Mayıs'tan itibaren Venedik, Assisi, Milano. Eylül'den sonra Münih'te ev tutar. Savaş başladığında ilk heyecanla beş şarkı yazar (kısa süre sonra bu heyecan büyük bir korkuya dönüşecektir).
- 1915 Rilke askere çağrılır ve Bohemya'ya gönderilir. Kasım ayında *Duineser Elegien*'in en karamsar olan "Dördüncü Ağıt"ı yazar.
- 1916 Rilke önemli dostlarının araya girmesiyle Viyana'da askeri arşivde görevlendirilir ve bir yarı yıl burada çalışır, daha sonra da askerlikten muaf tutulur. Temmuz'dan sonra Münih'e gider.
- 1917-18 Münih'te oturur. Almanya içinde seyahatler yapar.
- 1919 Haziran ayına kadar Münih'tedir sonra İsviçre'ye geçer: Bern, Nyon, Cenevre, Zürih... (Haziran-Eylül). Bir konferans serisi için (Ekim-Kasım): Zürih, St. Gallen, Lozan, Basel, Bern, Wintertur. Bu seyahati sırasında Wintertur'da Reinhart kardeşlerle tanışır ve büyük bir dostluk başlar. Locarno'ya gider ve bir daha Almanya'ya dönmeme kararı alır.
- 1920 Rilke Cenevre'de hayatının en önemli son aşkı olan Rus asıllı kadın ressam Baladin Klossawska ile tanışır.
- 1921 Wallis'de Muzot Şatosu'nu keşfeder. Rilke'nin dostu ve koruyucusu olan Reinhart kardeşler şatoyu önce Rilke için kiralar, daha sonra da satın alırlar. Baladin Klossawska şatonun oturulur hale gelmesinde yardımcı olur ve daha sonra Rilke'nin rahatça tek başına çalışabilmesi için Berlin'e geri döner. Muzot Şatosu Rilke'nin ölümüne kadar oturacağı sığınağı olur.
- 1922 Rilke bir türlü tamamlayamadığı *Duineser Elegien*'in ek-sik kalan bölümlerini (5-10) 7-14 Şubat arasında, çok kısa bir sürede, tamamlar. Ayrıca ağıtların yanı sıra *Sonette an Orpheus*'u önceden planlanmamış olmasına rağmen bir

- çırpıda (2-23 Şubat) yazar. 1922 yılının Şubat'ı Rilke'nin hayatındaki en verimli zaman dilimidir.
- 1923 Rilke Valmont'daki sanatoryumda tedavi için kalır (Ağustos-Eylül). *Duineser Elegien* ve *Sonette an Orpheus* yayımlanır. Aralık'ta tekrar sanatoryuma yatar.
- 1924 Ocak sonuna kadar sanatoryumda kaldıktan sonra, otomobille Fransız İsviçresi'nde dolaşır ve Fransızca şiirler yazar.
- 1925 Paris'e gider (Ocak-Ağustos). Muzot Şatosu'nda bir süre kalır, tekrar sanatoryuma yatar.
- 1926 Mayıs ayına kadar sanatoryumda kalır, hastalığına lösemi teşhisi konur. Rilke son kez Vevey, Lozan ve Sierre'ye gider. Aralık ayında sanatoryuma yatmak zorunda kalır. 13 Aralık'ta Lou Andreas Salome'ye Rusça bir veda mektubu yazar. 29 Aralık'ta hayata gözlerini yumar.
- 1927 2 Ocak 1927'de Raron Mezarlığı'na defnedilir.